

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

20 lutego 2024 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Górny

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Wawrzyniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 lutego 2024 roku w Sieradzu

odwołania S. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł.:

- z 2 lutego 2023 r. nr (...)
- z 6 lutego 2023 r. nr (...)

w sprawie S. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł.

o kapitał początkowy i wysokość emerytury

I

1. Zmienia zaskarżoną decyzję z 2 lutego 2023 roku, nr (...) i ustala dla S. D. kapitał początkowy na 1 stycznia 1999 roku w wysokości 61 609,02 (sześćdziesiąt jeden tysięcy sześćset dziewięć 02/100) złotych, ze wskaźnikiem WPWKP 83,69%.
2. Oddala odwołanie w pozostałym zakresie.
3. Zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. na rzecz S. D. 180 (sto osiemdziesiąt) złotych z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

II

1. Zmienia zaskarżoną decyzję z 6 lutego 2023 roku, nr (...) i zobowiązuje organ rentowy do obliczenia emerytury S. D. od 8 stycznia 2023 roku przy zastosowaniu zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 371 724,58 (trzysta siedemdziesiąt jeden tysięcy siedemset dwadzieścia cztery 58/100) złotych.
2. Oddala odwołanie w pozostałym zakresie.
3. Zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. na rzecz S. D. 180 (sto osiemdziesiąt) złotych z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Decyzją z 2.02.2023r. (...) ZUS ponownie ustalił S. D. wartość kapitału początkowego według stanu na dzień 1.01.1999r., który wyniósł 55.050,60zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kp oraz obliczenia wwpw przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1.01.1976 – 31.12.1985; wwpw wyniósł 66,50%. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 9 lat 29 dni, tj. 108 miesięcy oraz okresy nieskładkowe z tytułu sprawowania opieki nad dzieckiem w wymiarze 2 lat 6 miesięcy 20 dni, tj. 30 miesięcy. Do ustalenia wartości kp nie uwzględniono okresów: 15.04.1980 – 5.05.1980, gdyż w tym okresie w-ca nie podjął zatrudnienia po odbyciu zasadniczej służby wojskowej, od 1.03.1990 – 31.08.1994, gdyż nie została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne.

Decyzją z 6.02.2023r. ((...)), ZUS przyznał S. D. emeryturę od 8.01.2023r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Kwota składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 240zł., kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wyniosła 332153,68zł., średnie dalsze trwanie życia – 196,20 m-cy, emerytura brutto od 1.03.2023r. wyniosła 1694,16zł.

Nie podzielając powyższych decyzji, pełnomocnik strony ustanowiony w sprawie złożył odwołanie, wnosząc o ponowne ustalenie wartości kapitału początkowego i emerytury, poprzez uwzględnienie przy ustalaniu podstawy jego wymiaru faktycznej liczby lat pracy, a nie - jak to poczynił organ rentowy - przyjęcie dochodów z kolejnych 10 lat kalendarzowych, zważywszy na odbywanie zasadniczej służby wojskowej od 26.04.1978 - 14.04.1980 i przyjęcie przez organ rentowy wartości zerowej za 1979 rok. Kwestionował również zasadę obliczenia wwpw kapitału początkowego za 1983 rok w stosunku do trzech różnych tytułów ubezpieczenia, wskazywał na własne wyliczenia w odniesieniu do roku 1983, w oparciu o które wskaźnik z tego roku byłby wyższy, od obliczonego przez ZUS.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

S. D., ur. (...)

Decyzją z 7.12.2017r., ZUS ustalił S. D. kapitał początkowy na dzień 1.01.1999r. Do obliczenia podstawy wymiaru kp oraz obliczenia wwpw przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1.01.1976 – 31.12.1985; wwpw wyniósł 66,50%. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 9 lat 29 dni, tj. 108 miesięcy. Do ustalenia wartości kp nie uwzględniono okresów: 15.04.1980 – 5.05.1980, gdyż w tym okresie w-ca nie podjął zatrudnienia po odbyciu zasadniczej służby wojskowej, od 1.03.1990 – 31.08.1994, gdyż nie została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne (**decyzja/akta kapitałowe**).

W dniu 22.12.2022r., w/w złożył w ZUS wniosek o emeryturę (**wniosek z załącznikami/akta ZUS**).

Decyzją z 6.02.2023r. ((...)), ZUS przyznał S. D. emeryturę od 8.01.2023r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego (**decyzja/akta ZUS**).

W toku postępowania odwoławczego został dopuszczony dowód z opinii biegłego sądowego ze specjalności przeliczania i ustalania wysokości świadczeń emerytalnych, który po zapoznaniu się z aktami sprawy, stanowiskiem stron procesu, wyliczeniami i podstawami prezentowanymi przez strony, dokonał przeliczenia podstawy wymiaru i wysokości emerytury S. D. na 8.01.2023r. w najkorzystniejszym wariantcie oraz wariantach prezentowanych przez skarżącego w odwołaniu oraz przeliczył na potrzeby przyznanej emerytury wysokości kapitału początkowego na 1.01.1999r. w najkorzystniejszym wariantcie i wariantach wskazanych przez skarżącego w odwołaniu, co do przyznanej emerytury mając na uwadze podstawy prawne z art. 24, 25 i 26 ustawy emerytalnej (**k. 23/akta sprawy**).

Obliczenie wwpw z lat 1976 – 1985: razem dochód/podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne: 670,54, stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia za rok kalendarzowy: 67,05%. $67,05\% \times 1220,89\text{zł.} = 818,61\text{zł.}$ Razem okresy składkowe wyniosły 9 lat i 29 dni tj. 108 miesięcy, nieskładkowe - okresy sprawowania opieki nad dzieckiem – 2 lata, 6 m-cy, 20 dni, tj. 30 m-cy. Obliczenie współczynnika proporcjonalnego do osiągniętego do 31.12.1998r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego: 24% z kwoty bazowej wynosi 293,01zł.; $293,01\text{zł.} \times 48,47\%$ (współczynnik proporcjonalny) = 142,02zł., (108 miesięcy składkowych $\times 1,3\%$) : 12 $\times 818,61\text{zł.}$ (podst. wym.) = 95,77zł., (30 miesięcy nieskładkowych $\times 1,3\%$) : 12 $\times 818,61\text{zł.}$ (podstawa wymiaru) = 26,65zł., razem 264,44zł.; $264,44\text{zł.} \times 209$ miesięcy (średnie dalsze trwanie życia) = 55 267,96zł. Wartość ustalonego kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r. wynosi 55.267,96zł. Wartość zwaloryzowanego kapitału początkowego, przyjęta do ustalenia wysokości emerytury obliczonej na nowych zasadach wyniosła 333 456,11zł. Waloryzacja kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r. odbywa się według analogicznych zasad co waloryzacja składek na ubezpieczenie emerytalne, z tym zastrzeżeniem, że pierwsza waloryzacja przeprowadzana jest od dnia 1 czerwca 2000r. za rok 1999 - według odrębnego wskaźnika waloryzacji kapitału początkowego wynoszącego 115,60% (art. 173 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). Kolejne waloryzacje kapitału początkowego, tj. za rok 2000 i lata następne, przeprowadzane są według wskaźników waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne (art. 173 ust. 5 i 5a ustawy). W wyniku przeprowadzonej waloryzacji kp nie może ulec obniżeniu.

Obliczenie wysokości emerytury: kwota składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji – 240,00zł., kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego – 333 456,11zł., średnie dalsze trwanie życia – 196,20. Wysokość emerytury wyliczonej zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej wynosi 1700,84zł. $(240,00\text{zł.} + 333\ 456,11\text{zł.}) / 196,20\text{zł.} = 1700,84\text{zł.}$ Obliczenie kapitału początkowego wg wariantu przedstawionego przez wnioskodawcę - obliczenie kp: wwpw wg wnioskodawcy wynosi 83,69%, podstawa wymiaru kp \times kwota bazowa $83,69\% \times 1220,89\text{zł.} = 1021,76\text{zł.}$, 24% z kwoty bazowej wynosi 293,01zł., $293,01\text{zł.} \times 48,47\text{zł.}$ (współczynnik proporcjonalny) = 142,02zł., (108 m-cy składkowych $\times 1,3\%$) : 12 $\times 1021,76\text{zł.}$ (podst. Wymiaru) = 119,55zł., (30 m-cy nieskładkowych $\times 1,3\%$) : 12 $\times 1021,76\text{zł.}$ (podstawa wymiaru) = 33,21zł., razem 294,78zł. Wartość kp wynosi 61.609,02zł. $(294,78 \times 209$ m-cy). Wartość zwaloryzowanego kp przyjęta do ustalenia wysokości emerytury obliczonej na nowych zasadach wyniosła 371 724,58zł. Obliczenie wysokości emerytury wg wariantu przedstawionego przez wnioskodawcę: kwota składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji – 240,00zł., kwota zwaloryzowanego kp – 371 724,58zł., średnie dalsze trwanie życia – 196,20, wysokość emerytury wyliczona zgodnie z zasadami w art. 26 ustawy emerytalnej: $240 + 371\ 724,58\text{zł.}) / 196,20\text{zł.} = 1895,84\text{zł.}$ Biegła zajęła stanowisko odmienne od wnioskodawcy dotyczące okresu służby wojskowej. Okres służby wojskowej winien być wliczony do okresu kolejnych 10 lat wybranych z okresu ubezpieczenia przed 1.01.1999r. Do stażu pracy nie został zaliczony pełen miesiąc sierpień 1983r. z uwagi na obowiązek zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej – począwszy od 1.09.1983r. Odnosząc się do uwag ZUS zgłoszonych przy piśmie procesowym z 7.11.2023r., biegła wydała opinię uzupełniającą. Kwestią sporną pomiędzy obliczeniami biegłej, a obliczeniami i decyzją ZUS, jest obliczenie sumy przeciętnego wynagrodzenia za 1983r. - obliczonego przez przy zastosowaniu udziału procentowego. Udział procentowy ma wpływ na ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru w wysokości wyższej niż uwzględnił to ZUS. Na przyjęty przez sposób obliczenia miały wpływ okresy zatrudnienia przez wnioskodawcę w 1983r., w związku z faktem, że przepis art. 174 ust. 3 b ustawy emerytalnej odnosi się tylko do liczby miesięcy pozostawaniu w ubezpieczeniu, a nie dni, zmiany pracodawcy w trakcie miesiąca. Za miesiąc 1983r. została odprowadzona składka na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia w (...) w S. (**opinia k. 29 - 32/akta sprawy**).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie i w postępowaniu przed organem rentowym. W poczet materiału dowodowego Sąd przyjął łączną opinię biegłego sądowego ze specjalności przeliczania i ustalania wysokości świadczeń emerytalnych, który po zapoznaniu się z aktami sprawy, stanowiskiem stron procesu, wyliczeniami i podstawami prezentowanymi przez strony, dokonał przeliczenia podstawy wymiaru i wysokości emerytury S. D. na 8.01.2023r. w najkorzystniejszym wariantcie oraz wariantach prezentowanych przez skarżącego w odwołaniu oraz przeliczył na potrzeby przyznanej emerytury wysokości kapitału początkowego na 1.01.1999r. w najkorzystniejszym wariantcie i wariantach wskazanych przez skarżącego w odwołaniu, co do przyznanej emerytury mając na uwadze podstawy prawne z art. 24, 25 i 26 ustawy emerytalnej. Z opinii

tej wyniku, że w najkorzystniejszym wariantcie, wartość kapitału początkowego przy wskaźniku wysokości podstawy wymiaru obliczonego z lat 1976 – 1985, który wyniósł 83,69%, daje kapitał początkowy na 1.01.1999r. w wysokości 61.609,02zł. Natomiast wartość zwaloryzowanego kapitału początkowego przyjęta do ustalenia wysokości emerytury obliczonej na nowych zasadach wynosi 371 724,58zł. Odnośnie okresu służby wojskowej, wbrew twierdzeniom odwołującego, okres ten powinien być wliczony do okresu kolejnych 10 lat wybranych z okresu ubezpieczenia przed 1.01.1999r. Odnośnie roku 1983, w którym wnioskodawca osiągał przychody z trzech różnych źródeł, Sąd nie podzielił stanowiska organu rentowego, co do sposobu obliczenia wskaźnika za ten rok, nie uwzględniającego zróżnicowania przychodów z trzech źródeł. Obliczenie przez biegłą sumy przeciętnego wynagrodzenia za rok 1983 przy zastosowaniu udziału procentowego, ma wpływ na ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru w wyższej wysokości niż uwzględnił ZUS.

Sąd Okręgowy zważył:

Odwołanie jest częściowo zasadne.

Zgodnie z art. 173 ust.3 cyt. ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS, kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy, tj. na dzień 1.01.1999r.

Stosownie do art. 174 ust. 1, ust.2, ust. 3 cyt. ustawy o kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust.2-12 i przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- okresy składkowe, o których mowa w art.6;
- okresy nieskładkowe, o których mowa w art.7 pkt 5;
- okresy nieskładkowe, o których mowa w art.7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art.5 ust.2, natomiast, podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art.15,16,17 ust. 1 i 3 oraz art.18, z tym że okres kolejnych

10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Zgodnie z art. 26 ustawy, emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183. Wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach.

Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach.

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" corocznie w terminie do dnia 31 marca tablice trwania życia, z uwzględnieniem ust. 3, dla wieku ubezpieczonych określonego w myśl ust. 2.Tablice, o których mowa w ust. 4 są podstawą przyznawania emerytur na wnioski zgłoszone od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca następnego roku kalendarzowego, z uwzględnieniem ust. 6.

Jeżeli jest to korzystniejsze dla ubezpieczonego, do ustalenia wysokości emerytury zgodnie z ust. 1 stosuje się tablice trwania życia obowiązujące w dniu, w którym ubezpieczony osiągnął wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b oraz w art. 27 ust. 2 i 3.

Kwestią sporną była ocena możliwości ponownego ustalenia kapitału początkowego S. D. i przyznanej emerytury. Materiał dowodowy daje podstawy do przyjęcia korzystniejszego wariantu ustalenia kapitału początkowego i emerytury. Stanowisko takie wynika z łącznej opinii biegłego ze specjalności przeliczania i ustalania wysokości świadczeń emerytalnych. W świetle tej opinii, w najkorzystniejszym wariantcie, wartość kapitału początkowego przy wskaźniku wysokości podstawy wymiaru obliczonego z lat 1976 – 1985 w wysokości 83,69%, wyniosła

na 1.01.1999r., 61.609,02zł., a wartość zwaloryzowanego kapitału początkowego przyjęta do ustalenia wysokości emerytury obliczonej na nowych zasadach wyniosła 371 724,58zł.

Odnosnie okresu służby wojskowej, wbrew twierdzeniom odwołującego, okres ten powinien być wliczony do okresu kolejnych 10 lat wybranych z okresu ubezpieczenia przed 1.01.1999r. Zgodzić należy się ze stanowiskiem organu rentowego, że po odbyciu zasadniczej służby wojskowej odwołujący miał możliwość udowodnienia dziesięciu kolejnych lat z udziałem wynagrodzeń.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ §2 kpc, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję z 2.02.2023r. i ustalił dla S. D. kapitał początkowy na 1.01.1999r. w wysokości 61 609,02zł., z wwpw 83,69%, oddalając odwołanie w pozostałym zakresie na podstawie art. 477¹⁴ §1 kpc (pkt I 1. i 2. wyroku).

Na podstawie art. 477¹⁴ §2 kpc, Sąd zmienił także decyzję z 6.02.2023r. i zobowiązał organ rentowy do obliczenia emerytury S. D. od 8.01.2023r. przy zastosowaniu zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 371 724,58zł (pkt II 1. I 2. wyroku).

O kosztach zastępstwa procesowego odnośnie dwóch zaskarżonych decyzji, orzeczono na podstawie art. 98§1 i §¹ k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2018.265 j.t. ze zm.) (pkt I 3. i II 3) wyroku.